

21.12.2006

KAS-2006-R-34-53

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri

PL 376
33101 TAMPERE

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Tiehallinnon Hämeen tiepiiri on toimittanut Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman koskien valtatie 12 parantamista välillä Jokue (Iitti) – Suvioja (Kuusankoski). Hankkeen eteläisen linjausvaihtoehdon osalta YVA- arviointi tehdään välillä Hiisiö (Iitti) - Suvioja (Kuusankoski).

Hankkeen nimi

Valtatie 12 parantaminen välillä Jokue – Suvioja Iitti, Kuusankoski

Hankkeesta vastaava

Tiehallinnon Hämeen tiepiiri

Hankkeesta vastaavan käyttämä konsultti

Tieliikelaitos, Konsultointi, PL 1881, 70421 Kuopio

Yhteysviranomainen

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, PL1023, 45101 Kouvola

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn peruste

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa, sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. Arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joilla voi olla merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Valtatie 12 parantamiseen välillä Jokue -Suvioja sovelletaan YVA-menettelyä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 9 §:n kohtien b ja c perusteella (uuden tien rakentaminen tai uudelleen tien linjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä).

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava laatii hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, jossa esitetään hankkeen eri toteuttamisvaihtoehtojen keskeiset ympäristövaikutukset sekä haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot. Valtatie 12 parantaminen välillä Jokue-Suvioja YVA-selostuksen valmistuttua keväällä 2007 tulee se vastaavaan julkiseen käsittelyyn kuin nyt käsiteltävänä oleva arviointiohjelma.

YVA-menettelyssä tarkasteltava hanke

Arviointiohjelmassa esitelty hanke valtatie 12 parantaminen välillä Jokue – Suvioja (Iitti, Kuusankoski) on pituudeltaan noin 15 km. Jokue - Suvioja välin länsipuolelle sijoittuvan tieosuuden Uusikylä – Jokue (Nastola, Orimattila, Iitti) YVA-menettely päättyi vuonna 2005. Jokue - Suvioja YVA-hankkeen eteläisen linjausvaihtoehdon tarkastelu aloitetaan kuitenkin jo Jokuen länsipuolelta, Hiisiön kylästä itään, koska eteläinen linjaus yhtyy vasta Hiisiön kahdalla aiemmin arvioituun tielinjaukseen.

Lahti – Kouvola yhteysvälihankkeen muodostama hankekokonaisuus

YVA-menettelyssä tarkasteltava valtatie 12 parantaminen välillä Jokue-Suvioja (Iitti, Kuusankoski) sisältyy valtatie 12 Lahti – Kouvola yhteysvälihankkeeseen. Lahti – Kouvola yhteysvälihankkeen perustana on Tiehallinnon keskushallinnon yhteysvälihanketta koskeva päätös. Päätöksen mukaan valtatie 12 yhteysvälihankkeen parantamisella pyritään parantamaan tien turvallisuutta, liikenteen sujuvuutta ja vähentämään tiestä aiheutuvia häiriöitä. Päätöksen mukaisessa tavoitetilassa vuonna 2030 Lahti – Kouvolan yhteysväli rakennetaan seuraavasti

- Lahden Joutjärveltä Nastolaan keskikaiteellinen nelikaistatie (2 + 2)
- Nastolasta Uusikylään keskikaistallinen ohituskaistatie (2 + 1)
- Uusikylästä Kausalaan keskikaiteellinen ohituskaistatie (2 + 1)
- Kausalasta Kouvolaan keskikaiteellinen nelikaistatie (2 + 2)

Päätöksen mukaiseen tavoitetilaa liittyy myös muita yhteysväliin liittyvien ongelmien ratkaisuja kuten liittymien muuttaminen eritasoliittymiksi, pohjavesiriskien vähentäminen ja meluhaittojen vähentäminen.

Tavoitetilassa kaikki valtatie 12 liittymät ovat eritasoliittymiä. Tavoitetilaa voidaan edetä vaiheittain siten, että 4-kaistaiset osuudet rakennetaan ensin 3-kaistaisina ohitusteinä ja osa liittymistä toteutetaan ensin porrastettuina tasoliittyminä.

Valtatie 12 Lahti-Kouvola yhteysväli sisältyy liikenne- ja viestintäministeriön pääteiden runkoverkkoesitykseen. Seutukaavoissa valtatie 12 yhteysvälillä Lahti-Kouvola on varauduttu pitkällä aikavälillä moottoritiehen.

Valtatie 12 Lahden ja Kouvolan yhteysväliä pidetään tieturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden kannalta ongelmallisena. Vuonna 2005 Jokue-Suvioja keskimääräinen liikennemäärä oli 7700 – 8700 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen määrä on 1100 – 1300 ajoneuvoa vuorokaudessa (14% - 16 %). Turvallisuutta heikentävät erityisesti runsas raskaan liikenteen määrä sekä paikoin tien kapeus ja rajalliset ohitusmahdollisuudet. Jokue-Suvioja välillä korostuvat seuraavat ongelmat:

- henkilövahinkojen korkea onnettomuusaste Kausalan taajaman kohdalla,
- VT 12 halkaisee Kausalan taajaman, liikenteestä aiheutuu melu-, pöly-, ja estehaittoja asutukselle ja tien sijainti vaikeuttaa taajamarakenteen kehittämistä,
- tie sijaitsee lisäksi osittain tärkeällä pohjavesialueella.
- Jokuen ja Tillolan välillä VT 12 on kaksikaistainen, poikkileikkaukseltaan kapea sekaliikennetie, joka on mäkineen ja mutkineen tieluokkaan nähden pienipiirteinen
- Ohitusmahdollisuuksien puute lisää liikenneonnettomuusriskiä

Hankkeen suunnitteluprosessi jatkuu valtatie 12 tieosuuden Uusikylä - Suvioja maantielain mukaisella yleissuunnitelman laatimisella. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tuloksia hyödynnetään yleissuunnitelman laadinnassa. Valtatien 12 parantamiselle välillä Jokue – Suvioja on hankkeen yleissuunnitelman laadintaa varten määritelty tavoitteet 1) kansainväliset ja valtakunnalliset tavoitteet (5 kpl), 2) seudulliset tavoitteet (3 kpl) ja 3) paikalliset tavoitteet (5 kpl).

YVA-menettelyssä tarkasteltavat hankkeen vaihtoehdot

Ympäristövaikutusten arvioinnissa selvitettävät valtatie 12 parantaminen välillä Jokue-Suvioja tielinjausvaihtoehdot ovat seuraavat:

Vaihtoehto VE 0

Vaihtoehto 0 kuvaa nykytilannetta ja siihen sisältyvät jo toteutettavaksi päätetyt toimenpiteet. Toimenpiteisiin sisältyy Mankala-Kausala –välin parantaminen, jonka toteutus käynnistyy vuonna 2006. Vaihtoehto 0 toimii vertailuvaihtoehtona ja vaihtoehtojen vaikutusten kuvauksen lähtökohtana, joissa vaihtoehtojen vaikutuksia kuvataan muutoksena nykytilaan.

Vaihtoehto VE 0+

Vaihtoehto 0+ sisältää toimenpiteitä, joilla nykyisen tien ongelmia mahdollisuuksien mukaan lievennetään. Toimenpiteillä parannetaan pääasiassa liikenneturvallisuutta ja lievennetään ympäristöhäiriöitä. Toimenpiteet ovat sellaisia, joita on jo suunniteltu tehtäväksi ja toteutettavaksi tai jotka tulevat tehtäväksi, mikäli hanke ei toteudu tai sen toteutuminen viivästyy. Toimenpiteinä tulevat kyseeseen mm. tien leventäminen, liittymäjärjestelyt, kevyen liikenteen järjestelyt sekä eritasoratkaisut taajaman sisäiselle ajoneuvo- ja kevyelle liikenteelle. Toimenpiteisiin sisältyy mm. Tillola-Keltti –välin keskikaiteellinen ratkaisu, jonka suunnittelu on tiesuunnitelma laaditaan vuosina 2006-2007. Ympäristöhaittoja torjutaan meluestein ja pohjavesisuojuuksin.

Vaihtoehto VE 1

Vaihtoehto 1 on yhteysvälin suunnittelun aiemmissa vaiheissa noussut valituksi pääsuunnaksi ja noudattelee Kausalan ohittavalla osalla seutukaavassa esitettyä linjausta. Vaihtoehdossa tutkitaan kolmea alavaihtoehtoa (1a, 1b ja 1c), joissa on haettu erilaisia etäisyyksiä Kausalan taajamarakenteesta sekä pohjavesien muodostumisalueista. Pohjavesivaikutusten arviointi on merkittävässä asemassa. Tillolan ja Suviojan välisellä osuudella päätielle tehtävät toimenpiteet sijoittuvat pääasiassa nykyisen valtatie maastokäytävään. Rinnakkais- teille esitetään tarvittavat parantamistoimenpiteet sekä liittymätyypit. Taajaman sisäiseksi väyläksi jäävälle nykyiselle valtatieosuudelle esitetään toimenpiteitä.

Vaihtoehto VE 2

Vaihtoehto 2 noudattelee suuntaukseltaan 1980 –luvun lopulla tehdyn pääsuuntaselvityksen Kausalan eteläistä vaihtoehtoa. Se erkanee Hiisiön jälkeen tielinjauksesta, joka valittiin

Uusikylä – Jokue YVA:n yhteydessä yleissuunnitelmaksi viimeisteltäväksi. Vaihtoehtona 2 liittämiseksi Tillolan seudulla nykyisen valtatie maastokäytävään esitetään vaihtoehtoisia ratkaisuja (2a, 2b ja 2c).

Vaikutusalueen raja ja merkittävimmät ympäristövaikutukset

YVA-ohjelman mukaan vaikutusalueen laajuus riippuu arvioitavasta vaikutuksesta ja erityyppiset vaikutukset kohdistuvat alueellisesti eri tavoin. Vaikutukset arvioidaan YVA-ohjelman mukaan lähivaikutusalueella, päävaikutusalueella ja seurannaisvaikutusalueella.

Hankealueen maankäyttösuunnitelmat

Hankkeen suunnittelualueella Iitissä ja Kuusankoskella on voimassa Kymenlaakson seutukaava. Kymenlaakson maakuntavaltuusto on kuitenkin hyväksynyt Kymenlaakson vaihe-
maakuntakaavan ensimmäisen vaiheen, joka koskee Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöä. Vaihemaakuntakaavan ensimmäinen vaihe on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä. Vahvistuessaan vaihemaakuntakaava korvaa seutukaavan siltä osin kun alueiden käyttö on suunniteltu vaihemaakuntakaavassa. Kymenlaakson liitto käynnistää vaihemaakuntakaavan toisen vaiheen vuoden 2007 aikana. Vaihemaakuntakaavassa valtatie 12 linjaus on merkitty nelikaistaiseksi tieksi ja tie on merkitty kulkevaksi Kausalan taajaman pohjoispuolelta.

Iitin Kirkonkylää ja Kausalaa koskevassa osayleiskaavassa valtatie 12 tielinjaus on merkitty Kausalan pohjoispuolelle.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN, KUULEMINEN JA OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Iitin kunnassa ja Kuusankosken kaupungissa 3.10. – 1.12.2006. Kuulutus on julkaistu Iitin Seutu lehdessä 2.10.2006 ja Kouvola Sanomissa 3.10.2006. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä Iitin kunnan virastossa, Kuusankosken kaupungintalolla, Iitin kunnan kirjastossa ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on saatavissa myös sähköisesti tiehallinnon internet sivuilta www.tiehallinto.fi > ajankohtaista > tiehankkeet > Hämeen tiepiiri > VT 12 Lahti- Kouvola. Lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa 1.12.2006 mennessä Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle. Lausunnot pyydettiin seuraavilta tahoilta: Iitin kunta, Kuusankosken kaupunki, Kymenlaakson liitto, Päijät-Hämeen liitto, Hämeen ympäristökeskus, Nastolan kunta, Orimattilan kaupunki, Etelä-Suomen lääninhallitus Kouvola palveluyksikkö, Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, Kouvola seudun kuntayhtymä, Kaakkois-Suomen tiepiiri, Kausalan Vesihuolto Oy, Kaakkois-Suomen metsäkeskus, ProAgria Kymenlaakson maaseutukeskus, Museovirasto, Kymenlaakson maakuntamuseo, Ratahallintokeskus, Oy VR-Rata Ab, Itä-Suomen ratakeskus, Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry, Säyhteen kyläyhdistys, Iitin Kirkonkylän - Radansuun kyläyhdistys, Kaukaan kyläyhdistys, Iitin kotiseutuyhdistys, Kuusankoski Seura ry.

YVA-ohjelma vaiheessa on järjestetty yleisötilaisuus 13.10.2006. Yleisötilaisuuden lisäksi YVA-ohjelmaa on esitelty sidosryhmille järjestetyssä esittelytilaisuudessa 5.9.2006. Lisäksi on pidetty ryhmähaastatteluja 5.9.2006 ja 19.9.2006. Ryhmähaastatteluilla pyritään selvittämään paikallisten asukkaiden ja sidosryhmien näkemyksiä ja tuntemuksia valtatie vaikutuspiirin nykytilasta ja suunnitteilla olevista toimenpiteistä. Hankkeelle on avattu omat internet-sivut <http://www.tiehallinto.fi>. Hankkeen suunnittelua ohjaa hankeryhmä, jossa ovat edustettuina Hämeen tiepiiri, Kaakkois-Suomen tiepiiri, Iitin kunta, Kuusankosken kaupunki, Nastolan kunta Orimattilan kunta, Kymenlaakson liitto, Päijät-Hämeen liitto Ratahallintokeskus, Kouvola seudun kuntayhtymä ja konsultti. Kaakkois-Suomen ympä-

ristökeskuksen edustaja osallistuu hankeryhmän työskentelyyn YVA-asiantuntijan roolissa. Hankeryhmän puheenjohtajana toimii Hämeen tiepiirin edustaja ja sihteerinä konsultti.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä

VT 12 parantaminen välillä Jokue - Suvioja (Iitti-Kuusankoski) YVA-ohjelmasta toimitettiin Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle yhteensä 14 lausuntoa ja 11 mielipidettä. Annettujen mielipiteiden osalta on huomioitu kaikki ne mielipiteet, jotka on toimitettu joka hankkeesta vastaavalle, konsultille tai yhteysviranomaiselle tiedotustilaisuuden tai sidosryhmille pidetyn tilaisuuden jälkeen. Lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen sisältö on esitetty seuraavissa tiivistelmissä:

Iitin kunta 1.12.2006

Iitin kunnan osalta hankkeen tavoitteiden järjestykselle on tärkeää, että ensisijaisesti lähdetään paikallisista tavoitteista, jota voidaan täydentää sekä seudullisilla että kansainvälisillä ja valtakunnallisilla tavoitteilla.

Kausalan keskustan kiertävät linjaukset ovat kunnan toimintojen ja liikenneturvallisuuden sekä -sujuvuuden kannalta oleellisen merkittäviä selvitettäväksi.

Vaihtoehdot 0, 0+ ja 2 (eteläinen vaihtoehto) alavaihtoehtoineen ovat voimassa olevan seutukaavan vastaisia. Vaihtoehto 1 (pohjoinen vaihtoehto) alavaihtoehtoineen on voimassa olevan seutukaavan mukainen. Kyseinen vaihtoehto noudattaa linjaukseltaan myös kunnan vuonna 2004 ohjeellisena hyväksymän yleiskaavan mukaista linjausta. Ympäristövaikutusten arvioinnin edetessä ja valmistuessa nähdään, tuleeko kunnan hyväksymään yleiskaavaan muutostarpeita. Valtakunnallisen tavoitteen mukainen pohjavettä vaarantavien toimintojen sijoittaminen riittävän etäälle tärkeistä pohjavesialueista rajaa pohjoisten ja osittain eteläisten linjausten toteutusmahdollisuuksia. Tältä osin tulee pitää ensisijaisena tarkastella niitä käytännön toimia, joilla vähennetään merkittävästi liikenteestä aiheutuvaa pohjaveden pilaantumisriskiä.

Eteläiset linjaukset vievät Kausalan liittymät kauemmas keskustasta, eivätkä tue muillakaan osin kunnan keskusta-alueiden kehittämisen suhteen kunnan ja maakuntaliiton linjauksia.

Tarkemmat arviot vaihtoehtojen vaikutuksista varaudutaan tekemään varsinaisen lausunnon yhteydessä.

Kunnan lausuntoa on täydennetty ympäristösihteerin lausunnolla:

Arviointiohjelmaan tulisi lisätä kartta, jossa on huomioitu myös terveydensuojelulain mukaiset kohteet (koulut, päiväkodit, asunnot yms.). Lisättävään karttaan tulisi merkitä alueet ja rajat, joilla terveydensuojeluun liittyviä vaikutuksia arvioidaan.

Arvioinnin lopputulos ei saa olla ristiriidassa yksittäiseen ihmiseen kohdistuvien terveysvaikutusten kanssa ja ihmisiin kohdistuvat vaikutukset tulee saattaa samalle tasolle luontoarvojen kanssa. Ennaltaehkäisevä terveydensuojelutyö on kuntataloudellisesti halvempaa kuin jälkepäin tapahtuva asioiden korjaaminen. Vastaisuudessa ko. asioista tulisi pyytää myös terveydensuojeluviranomaisen lausunto. Kunnan lausunnossa on oleellisilta osiltaan otettu huomioon sosiaali- ja terveyslautakunnan, kaavoitustoimikunnan, teknisen lautakunnan ja ympäristölautakunnan kunnanhallitukselle antamat lausunnot.

Kuusankosken kaupunki 12.12.2006

Kuusankosken kaupunki esittää lausuntonaan Kouvolan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän valmisteleman lausunnon.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan mm. vaikutuksia ihmisiin ja yhteisöihin ja yhtenä osiona vaikutuksia terveyteen. Ohjelmassa ei ole annettu tarkempaa selvitystä siitä, miltä osin vaikutuksia terveyteen tutkitaan. Katsomme kuitenkin, että terveysvaikutuksissa tulee tarkastella myös muita mahdollisia haittoja, kuten esim. pölyämisen ja polttoainepäästöjen vaikutuksia hengitysilman ja pohjaveden (erityisesti yksityiset kaivot) kautta.

Pinta- ja pohjavesien osalta on esitetty, että arviointi keskittyy erityisesti pohjaveden kannalta tärkeisiin kohteisiin sekä pohjavedenottamoihin suoja-alueineen. Talousvesikaivojen tilanne on mainittu lisäselvitystarpeena aiempiin suunnitelmiin verrattuna, mutta tarkempaa sisältöä ei ole kerrottu. Katsomme, että ympäristövaikutusten arvioinnissa on tärkeää selvittää vaikutusalueella olevien kaivojen määrä sekä esittää arvio siitä, kuinka suuressa osassa näistä saatetaan kärsiä veden laadun huononemisesta, vedenpinnan laskemisesta tai kaivon kuivumisesta kokonaan.

Kymenlaakson liitto 22.11.2006

Kymenlaakson Liitto katsoo, että seutukaava- ja maakuntakaavan prosessien kautta Kausalan kohdalla valtatie 12 linjaus on tutkittu perusteellisesti ja ympäristövaikutusten arviointimenettely ja tiesuunnittelu tulee tehdä vahvistetun seutukaavan mukaisessa käytävässä esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta.

Vahvistetussa seutukaavassa valtatie 12 on linjattu Kausalan pohjoispuolitse kuten myös maakuntavaltuuston 12.6.2006 hyväksymässä maakuntakaavassa.

Valtatien paikkaa on tutkittu seutukaavassa useita kertoja:

- toinen seutukaava hyväksyttiin 1982 ja vahvistettiin 1984, valtatievaraus oli Kausalan eteläpuolitse
- neljäs seutukaava hyväksyttiin 1988 ja vahvistettiin 1990, valtatievaraus oli Kausalan pohjoispuolitse ja osa etelänpuoleista oli ohjeellisena ja osa edellisestä kaavasta pysyi voimassa, tässä yhteydessä tutkittiin kumpaakin vaihtoehtoa
- edellisten seutukaavojen muutoksia hyväksyttiin 1991 ja vahvistettiin 1993, eteläinen vaihtoehto poistettiin kaavasta
- kokonaisseutukaava hyväksyttiin 1999 ja vahvistettiin 2001, valtatie pohjoispuolitse
- maakuntakaava hyväksytty 2006, valtatie pohjoispuolitse

Seutukaavojen ja maakuntakaavan laadinta on tehty rakennuslain ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kuulemalla osapuolia useaan kertaan nähtävillä olevina suunnitelmina sekä lausuntoina. Kummassakin kaavamuodossa on tärkein kaavan tehtävä ollut yhteensovittaminen eri maankäyttötarpeita mukaan lukien suojelunäkökulmat. Vuosien 1979-2006 välisenä aikana valtatien 12 linjausta Kausalan kohdalla on selvitetty maakunnallisena kaavaratkaisuna viisi kertaa.

Arviointiohjelman mukaan tielinjausten vaikutuksia tutkitaan eri näkökulmista myös vaikutuksia ihmisiin ja alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. Arviointiprosessi ei korvaa kaavan laatimisprosessia eli jos aiotaan saada kaavoitusprosessin mukanaan tuomat asiat esille tulisi kaavoitus tehdä uudelleen. Tämä koskee arviointiohjelmassa esitettyä eteläistä vaihtoehtoa.

Maakuntakaavan tavoitteena on tukea Kausalan maakunnallista merkitystä kaupunkikeskus–luokkaisena taajamana. Taajamarakenteen keskeinen periaate on Iitin kirkonkylän sekä kirkonkylän ja Kausalan välialueen kytkeminen Kausalaan ja niin, että koko tämän alueen tieliikenneyhteydet valtakunnan verkkoon hoidetaan valtatie 12 kautta ja että tie sijaitsee tiiviin taajaman pohjoispuolella ja kirkonkylän sekä Radansuun eteläpuolella. Tämä rakenneperiaate on muodostunut seutukaavojen, yleiskaavan sekä tiesuunnittelun yhteistuloksena, joka on näkynyt vahvistettuna seutukaavaratkaisuna vuodesta 1993.

Kymenlaakson Liitto katsoo, että seutukaava- ja maakuntakaavan prosessien kautta Kausalan kohdalla valtatie 12 linjaus on tutkittu perusteellisesti ja ympäristövaikutusten arviointimenettely ja tiesuunnittelu tulee tehdä vahvistetun seutukaavan mukaisessa käytävässä esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta.

Päijät-Hämeen liitto 20.11.2006

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan Hämeen tiepiirin suunnitelma siitä, mitkä vaihtoehdot tutkitaan, miten vaihtoehtojen vaikutukset arvioidaan sekä miten ympäristövaikutusten arviointiohjelma -menettelyn vuoropuhelu ja tiedottaminen järjestetään. Ympäristön vaikutusten arviointiohjelmassa tutkitaan kolmea eri päävaihtoehtoa sekä vertailuvaihtoehtona hankkeen toteuttamatta jättäminen.

Päijät-Hämeen liitto toteaa, että suunnittelualue ja sitä koskeva yva –ohjelma sijaitsee Päijät-Hämeen ulkopuolisella alueella. Päijät-Hämeen liitto toivoo kuitenkin saavansa seurata myös jatkossa yva-ohjelmia alueensa ulkopuolisillakin osilla, koska yksittäiset tieosuudet kuuluvat laajempaan Lahti – Kouvolan yhteysvälihankekokonaisuuteen, joka on merkityksellinen Päijät-Hämeelle.

Etelä-Suomen lääninhallitus 5.12.2006

Lääninhallituksen käsityksen mukaan on aiheellista arviointiohjelmassa olevien karttojen lisäksi laatia myös kartta, jossa on merkittynä terveydensuojelulliset kohteet. Näitä kohteita ovat myös haja-asutusalueella olevat yksittäiset asuinrakennukset ja niiden talousvesikaivot ja muut terveydensuojelun erityiskohteet. Lisäksi karttaan merkitään ne rajat, joiden sisällä jokin erikseen mainittu ihmisiin kohdistuva terveysvaikutus arvioidaan ja tutkitaan sekä terveysvaikutusta seurataan kuten esimerkiksi meluvaikutusalue, pölyvaikutusalue, talousvesialue.

Lääninhallitus korostaa, että ihmisiin kohdistuvien terveyshaittojen arvioimiseksi asunnoissa ja muissa oleskelutiloissa sosiaali- ja terveysministeriö on antanut Asumisterveysohjeen (Oppaita 2003:1), jossa on erilaisten tilojen mm. melutasojen ohjearvot, mittaussuunnitelmat ja ohjeet meluhaitan arvioimiseksi. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistunut ohje "Ympäristömeluhaittojen arvioinnin perusteita" (Selvityksiä 2005:14). Melun mittaussuunnitelmat ja meluhaitan arvioiminen ja melutasojen vertaaminen ohjearvoihin tulee tehdä sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämällä tavalla niin, ettei ympäristömelun selvityksen lopputulos ole ristiriidassa terveydensuojelumääräyksiin ja ohjeisiin.

Hankkeen merkittävät terveysvaikutukset ovat samoja kuin terveydensuojelulain tarkoittamat terveysvaikutukset, Iitin kunnan terveydensuojeluviranomaisen valvontatyön kohteet. Hankkeen kaikkia terveysvaikutuksia arvioitaessa selvitykset on tehtävä niin, että ihmisten terveyden suojeleminen toteutuu tavalla tai toisella.

Yksittäisten ihmisten terveyden suojeleminen tulee saada samantasoinen asiataarkastelu kuin esim. muinaismuistokohteen, teeren, pyyn tai soidinalueen. Terveyshaittojen ennakointi ja

asianmukainen ehkäisy tulee huomattavasti halvemmaksi kuin jälkikäteiset korjaamisyritykset. Jo aiheutettuja terveyshaittoja on joskus lähes mahdotonta jälkikäteen poistaa.

Lääninhallitus toivoo, että alueellinen ympäristökeskus pyytää aina ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja –selostuksesta myös kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunnon. Lisäksi seurantaohjelma tulee laatia yhdessä paikallisten terveydensuojelu- ja sosiaaliviranomaisten kanssa.

Museovirasto 21.11.2006

YVA-ohjelmaan sisältyy selostus (luku 6.2.3) maiseman sekä kulttuuriperinnön vaikutusten arvioinnista sekä arvioinnin keinoista ja välineistä. Arvioinnin todetaan tulevan perustumaan hankealueen maisemarakenteen analyysiin. Tavoitteeksi on asetettu tien sovitaminen maisemaan, sekä arvokkaan kulttuuriympäristön kokonaisuuden ja myös yksittäisten kohteiden suojelu. Kulttuuriperinnön osalta analyysissä todetaan käytettävän aiempia inventointeja sekä mm. Museoviraston muinaisjäännösten tietokanta-aineistoa (Muinaisjäännösrekisteri).

Hankealueen nykytilanteen kuvauksen luvussa 4.4. tuodaan esille alueen maiseman ja kulttuuriperinnön piirteitä ja muodostumista. Siinä todetaan myös tämänhetkinen tilanne muinaisjäännösten osalta: Alueen tuntumasta tiedossa olevat sekä kivi- että rautakautiset muinaisjäännökset eivät ole tiehankkeen lähialueella, eikä niillä siten ole vaikutusta sen eri vaihtoehtojen toteuttamiseen.

Tiehankkeen eri vaihtoehtojen todellinen vaikutusten arviointi muinaisjäännösten kannalta on kuitenkin mahdollista vasta eri linjaus-vaihtoehdoilla toteutettavan arkeologisen inventoinnin perusteella. Ennen maastoselvitystä voidaan vain esittää todennäköisyys, että vaihtoehdon 1 (a-c) linjausalue on otollisempi ennestään tuntemattomien muinaisjäännösten sijainnille, kuin eteläinen vaihtoehto 2 (a-c). Vaikka mahdollisesti löytyvät muinaisjäännöskohteet eivät todennäköisesti olisi este suunnitelman toteuttamiselle, ne edellyttäisivät arkeologisia kaivauksia tai linjauksen siirtämistä niiden kohdalla. Vaihtoehto 0+ on luonnollisesti muinaisjäännösten kannalta ongelmattomin.

On kuitenkin todettava, että arkeologisen kulttuuriperinnön ottaminen huomioon hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutusten arvioinnissa edellyttää sitä, että myös linjausvaihtoehtojen muinaisjäännösselvitys tehdään ennen toteutettavan vaihtoehdon valintaa. Mikäli inventointi toteutetaan vasta linjausvalinnan jälkeen, hankkeen toteuttamiseen ja sen aikatauluun vaikuttavien epävarmuustekijöiden voi arvioida tältä osin kasvavan.

Kymenlaakson maakuntamuseo 20.12.2006

Kymenlaakson maakuntamuseo pitää tiesuunnittelualuetta maisemaltaan, taajamakuvaltaan ja rakennuskulttuuriltaan erityisen merkittävänä. Tästä syystä alueen tiesuunnitelman tulee sisältää korkeatasoinen kulttuuriympäristön analyysi tien sovitamiseksi maisemaan ja rakennettuun ympäristöön.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on riittävällä tavalla esitetty ne toimet, jotka tulee tehdä tien suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä.

Hämeen ympäristökeskus 29.11.2006

YVA-arvioinnin kohteena oleva valtatie 12 tieosuus on Hämeen ympäristö-keskuksen toimialueen ulkopuolella, mutta hankkeen vaikutukset ulottuvat myös Hämeen puolelle. Suunnittelun pohjaksi valitut päävaihtoehdot sijaitsevat Salpausselän eteläpuolisten vesis-

töjen latvavesialueella. Tien rakentaminen ja käyttö voivat aiheuttaa pohjavesi- ja vesistövaikutuksia myös Hämeen puolella, jonka vuoksi ympäristökeskus haluaa painottaa erityisesti näiden vaikutusten riittävää arviointia. Uusikylä - Jokue -välin ympäristövaikutuksia on tarkasteltu vuonna 2005 valmistuneessa ympäristövaikutusten arvioinnissa. Näiltä osin ympäristökeskus viittaa soveltuvien osien tuolloin yhteysviranomaisena antamaansa lausuntoon.

Hankkeen tavoitteet

Sekä sivun hankkeen tavoiteluettelo (s. 14) että vaihtoehtojen vertailukriteeriluettelo (s. 40) ja suunniteltu vaikutusten arviointi sisältävät sellaisia osa-alueita, jotka eivät sisälly YVA-lain mukaiseen ympäristövaikutusten määritelmään. Näitä ovat ennen kaikkea erilaiset liikenteelliset vaikutukset, joista vain osan voi katsoa välillisesti liittyvän YVA-lain mukaisiin ympäristövaikutuksiin. Ympäristökeskus katsoo, että myöskään yhteiskuntataloudelliset laskelmat eivät kuulu YVA-lain ympäristövaikutuksen käsitteen alle. YVA-menettelyssä tulisi ympäristökeskuksen mielestä selvittää vain ympäristövaikutuksia ja vertailla vaihtoehtoja niiden suhteen.

Arviointiohjelmassa ei selitetä sitä, mitä tarkoitetaan käytännössä hankkeen tavoitteiden priorisoinnilla ensisijaisiin ja täydentäviin. Ympäristökeskus korostaa kuitenkin, että ohjelmassa täydentäväksi tavoitteeksi luokiteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen edistäminen on kaikkien valtion viranomaisten tehtävä.

Pohjavesiä koskeva seudullinen tavoite on hyvä. Sen sijaan ympäristövaikutuksia koskevat kaksi paikallista tavoitetta (paikallisten tavoitteiden luettelon 2/3 kolmas ja neljäs tavoite) edellyttäisivät ympäristökeskuksen mielestä jonkin verran uudelleenmuotoilua, koska niissä on mm. päällekkäisyyksiä.

Melu, tärinä ja päästöt (kolmas tavoite) ovat juuri niitä elinympäristön viihtyisyyteen ja terveellisuuteen vaikuttavia tekijöitä, joista on tehty erikseen oma tavoitteensa (neljäs tavoite). 'Haitat maankäytölle' (kolmas tavoite) on jätetty kokonaan tarkemmin määrittelemättä, ja samalla maankäyttöä koskevia seikkoja on lukuisissa muissa eri tason tavoitteissa, joten on epäselvää, mitä tämän tavoitteen 'haitoilla maankäytölle' tarkoitetaan. Sama koskee elinympäristön turvallisuutta ja toimivuutta koskevaa tavoitetta: niitä ei ole määriteltä, ja samoja aiheita on käsitelty useissa muissa tavoitteissa. Erilaisten luonnon ja kulttuuriympäristöön arvon ja erityispiirteiden huomioonottaminen (neljäs tavoite) puolestaan on oma aihealueensa, ei ensisijainen keino elinympäristön viihtyisyyden, terveellisuuden, turvallisuuden ja toimivuuden turvaamiseen, kuten tavoitteessa esitetään. Ympäristökeskus esittää ko. tavoitteiden uudelleen muotoilua esim. seuraavasti:

Turvataan elinympäristön viihtyisyys ja terveellisyys minimoimalla valtatie aiheuttamat melu, tärinä ja päästöt.

Otetaan huomioon alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä suojelukohteiden arvoja erityispiirteet.

Lisäksi on tarkennettava sekä elinympäristön turvallisuutta ja toimivuutta että maankäyttöle koituvia haittoja koskevia tavoitteita ja samalla tarkistettava, että näin synny päällekkäisyyksiä muiden tavoitteiden kanssa. Samaa tarkoittavaa tavoitetta ei ole tarpeen esittää kahta kertaa.

Osallistuminen, vuorovaikutus ja tiedottaminen

Ohjelmassa todetaan, että yhteysviranomaisen kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta lausunnon asiakirjojen riittävydestä. Mielipiteet ja lausunnot ovat ympäristökeskukselle tärkeää informaatiota, mutta se ei ole sidottu antamaan lausuntoaan vain niiden

pohjalta. Arvioidessaan arviointiselostuksen riittävyttä ympäristökeskus arvioi asiakirjojen ohella myös koko YVA-prosessin toteutuksen onnistumista.

Ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on kuuluttanut yleissuunnittelun käynnistymisestä ja siihen sisältyvästä ympäristövaikutusten arvioinnista. Ympäristökeskus ei pidä hyvänä sitä, että YVA-menettelyä pidetään näkyvästi osana tien yleissuunnittelua ja hankkeesta vastaava kuuluttaa ja tiedottaa YVA-menettelyn vaiheista. YVA-menettely on itsenäinen menettely, ja YVA-lain mukaan siihen sisältyvä tiedottaminen ja kuuluttaminen ovat yhteysviranomaisen tehtäviä. Ohjelman mukaan menettelyssä on annettu yleisölle mahdollisuus antaa palautetta mm. internet-sivujen ja palautelomakkeen avulla. Ympäristökeskus pitää tärkeänä, että yleisön eri välinein antama palaute ohjautuisi aluksi ensisijaisesti yhteysviranomaiselle, jotta eri tahojen rooli menettelyssä ei hämartyisi.

Arvioitavat vaikutukset

Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia ihmisten terveyteen ja asuin- ja elinympäristön viihtyisyyteen on tärkeää ottaa niihin vaikuttavaksi tekijöiksi mukaan melu ja värinä. Ohjelmassa melua ja värinää tarkastellaan ikään kuin näistä erillisenä kohtana, joskin saman pääotsikon alla.

Pääotsikko 'Vaikutukset luontoon ja luonnonvarojen käyttöön' vaikuttaa jollakin tavalla kaatokohdalta, koska sen alle on kerätty niinkin erilaiset seikat kuin maa- ja kallioperä, pinta- ja pohjavedet, ilma ja ilmasto sekä kasvillisuus ja eliöt sekä niiden keskinäiset vuorovaikutussuhteet ja luonnon monimuotoisuus. Arviointiselostukseen näistä eri arviointialueista kertynee niin paljon tekstiä, että ne ansainnevat kukin omat pääotsikkonsa. YVA-laki edellyttää arvioitavan maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon kohdistuvia vaikutuksia myös muusta kuin luonnonvarojen käytön näkökulmasta. Ympäristökeskus painottaa erityisesti pohja- ja pintavesiin kohdistuvien vaikutusten selvittämistä. 'Keskinäisillä vuorovaikutussuhteilla' YVA-laki tarkoittaa ei vain kasvillisuuden ja eliöiden vaan kaikkien 2 §:ssä lueteltujen vaikutuskohteiden keskinäisiä vuorovaikutussuhteita.

Ympäristökeskuksen mielestä liikenteelliset vaikutukset soveltuvat tarkasteltaviksi YVA-menettelyssä lähinnä siltä osin, kuin niihin liittyy välittömiä tai välillisiä ympäristövaikutuksia, ja yhteiskuntataloudellinen arviointi ei kuulu YVA-menettelyn piiriin.

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuuden arviointi

Sivun 40 luettelossa on esitetty yhdeksi vertailukriteeriksi toteuttamiskelpoisuus. Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan toteuttamiskelpoisuus ei ole itsessään vertailukriteeri. YVA-menettelyssä selvitetään hankkeen ympäristövaikutukset, joiden perusteella tehdään päätelmät sen ympäristöllisestä toteuttamiskelpoisuudesta. Muissa suunnittelumenettelyissä arvioidaan hankkeen toteuttamiskelpoisuutta (yhteiskunta)taloudellisista, liikenteellisistä ja muista vastaavista näkökulmista. Päätöksentekovaiheessa näitä eri näkökohdista tehtyjä toteuttamiskelpoisuusarvioita tarkastellaan yhdessä ja arvioidaan kokonaisvaltaisesti hankkeen eri vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta. YVA-menettelyyn ei saa sisällyttää muuta kuin ympäristövaikutuksiin perustuvan toteuttamiskelpoisuuden arviointia, jotta YVA-lain 1 §:n mukainen tavoite toteutuisi.

Suunniteltu vaihtoehtojen vertailumenetelmä vaikuttaa monimutkaiselta ja epämääräiseltä. Sen lisäksi, että vaihtoehtoja vertaillaan suhteessa vertailu-vaihtoehtoon VE 0, aiotaan vaihtoehtojen vaikuttavuutta arvioida suhteessa hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin. Sen paremmin vertailtavien vaikutusten kuin vaikuttavuudenkaan tavoitteita ja mittareita ei kuitenkaan ole ilmaistu niin, että lukija voisi arvioida niitä ja ottaa niihin kantaa. Vaihtoehtojen vaikuttavuuden arviointi ohjelmassa esitetyistä näkökulmista (eli suhteessa hank-

keelle asetettuihin tavoitteisiin) ei tuo lisäarvoa vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailuun, vaan kuuluu hankesuunnittelun puolelle.

Ympäristökeskus katsoo, että vaihtoehtojen rakentamiskustannusten vertailu ei kuulu ympäristövaikutusten arviointiin.

Orimattilan kaupunki 29.11.2006

Orimattilan kaupunki on useassa yhteydessä ehdottanut Lahden seudun puhdistettujen jätevesien johtamista runkoviemärillä Kymijokeen. Ohjelmassa tulee huomioida Lahdesta Nastolan ja Iitin kautta Kymijokeen suuntautuva yhdyskunnan runkoviemäri ja puhdasvesirunkolinja.

Ympäristövaikutustenarviointiohjelman vaihtoehdot eivät saa siirtää pohjavesille aiheutuvia riskejä paikasta toiseen tukemalla yleissuunnitelmassa Uusikylä - Jokue mahdollisesti toisen pohjavesialueen vaikutusalueella kulkevaa reittiä.

Riistan luontaiset kulkuväylät on säilytettävä.

Kouvolan Seudun kuntayhtymä 12.12.2006

Kouvolan seudun kuntayhtymä toteaa, että Kausalan taajama on noin 4000 asukkaan keskus, joka on luokiteltu maakuntakaavoituksen yhteydessä kaupunkitason keskuksiksi. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan sisältyy myös uutena vaihtoehtona valtatie sijoittaminen taajaman eteläpuolelle.

Kausalan taajaman palvelurakenne on kehittynyt perustuen liikenneverkkoon, jossa taajamaan palvelukeskukseen liitytään ja taajaman palvelut saavutetaan pohjoisesta. Taajaman palveluja tukevat vetovoimatekijät suuntautuvat rautatien pohjoispuolelle ja myös uudet palvelut ovat sijoittuneet rautatien pohjoispuolelle. Taajaman palvelukeskus kiinnittyy rautatien pohjoispuoliseen katu ja tieverkkoon. Taajaman pohjoispuolella sijaitsee mm. Radansuun hotelli, ravintola Kurjenniekka, golf kenttä ja Iitin kirkonkylä palveluineen, joihin liittyvää palvelukokonaisuutta Rautatien eteläpuoleiset alueet ovat pääsääntöisesti teollisuuden ja haja-asutuksen käytössä.

Taajamapalvelujen kiinnittyminen rautatien eteläpuolelle sijoittuvaan liikenneverkkoon muuttaisi palvelujen saavutettavuutta erityisesti palveluympäristön kokemuksen ja vetovoimaisuuden näkökulmasta, mikä heikentäisi mahdollisuuksia sopeutua uuteen muuttuneeseen tilanteeseen. Tästä vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää miten vaihtoehdot vaikuttavat palvelujen elinvoimaisuuteen ja mahdollisuuteen kehittää Kausalan palvelukeskusta sekä liikenneverkkoon kytkeytyviä palveluja. Ottaen huomioon Kausalan taajaman väestöpohja ja sen asema maakunnan keskusverkossa kaupunkitason palvelukeskuksena, tulee selvitys tehdä kaupallista erityisasiantuntemusta käyttäen.

Kausalan Vesihuolto Oy 28.11.2006

Lisäksi huomioitavaa: Kausalan Vesihuolto Oy on Iitin Kausalan alueella toimiva yleinen vesilaitos. Kausalan Vesihuolto Oy toimittaa talousveden n. 4800 asukkaalle oman jakeluverkostonsa alueella. Lisäksi Kausalan Vesihuolto Oy toimittaa 1.1.2007 alkaen fluoridipuoistokäsitellyn veden Elimäen kunnan Ruokosuon vedenottamolle edelleen jaettavaksi Korian taajaman talouksille. Kaikkiaan Kausalan Vesihuolto Oy toimittaa talousvettä n. 10.000 asukkaalle Iitissä ja Elimäellä. Toimitettava talousvesi on pohjavettä. Pohjavesi pumpataan Arolahden vedenottamolta, 600 — 800 m³/vrk. Kausalan Vesihuolto Oy:llä ei ole käytössään muita vedenottoja. Suunnitteilla on rakentaa uusi pohjavedenotto Pukkisuon alueelle.

Pohjoinen tielinjaus on Arolahden ja Pukkisuon vedenottamoiden pohjaveden muodostumisalueilla muodostaen näin merkittävän uhkan pohjaveden käytölle. Kausalan Vesihuolto Oy:llä ei ole käytettävissä korvaavia pohjavesivaroja.

Valtakunnallisen tavoitteen mukaisesti pohjavesiä vaarantavien toimintojen saattaminen riittävän etäälle tärkeistä pohjavesi- ja pohjaveden muodostumisalueista rajaa pohjoisen tielinjauksen pois. Tielinjauksessa tulee hakea ratkaisua, jolla osaltaan estetään tieliikenteen aiheuttama pohjaveden pilaantumisriski, sekä taataan laadukkaan ja terveellisen pohjaveden saanti tulevaisuudessakin.

Ratahallintokeskus 23.11.2006

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus on pyytänyt otsikossa mainitussa asiassa Ratahallintokeskuksen lausuntoa. Ratahallintokeskuksella ei ole huomauttamista asiasta.

Iitin Urheiluseura

VT 12 molemmilla puolilla on seuran suunnistukseen ja maastopyöräilyyn käyttämiä maastoja. Liitteenä olevan kartan mukaisia suunnistusreittejä on seuran toimesta ja kustannuksella kartoitettu ja ylläpidetty. Tillolan alueella järjestetään vuosittain 2 - 3 suunnistustapahtumaa, joihin osallistuu kussakin tapahtumassa 100 - 300 suunnistajaa. Sen lisäksi yksittäiset lajin harrastajat käyttävät maastoja omatoimisesti harjoittelussaan. Kuusankosken koulujen lähialueiden karttoja olemme antaneet koulujen vapaaseen käyttöön. Lausunnon liitteenä Kuusankosken Urheiluseuran suunnistuskarttatilanne.

Tillolan alueella seuran toinen maaston käyttäjäryhmä on maastopyöräilijät. Kuusankosken Urheiluseura on vuosittain järjestänyt maastopyöräilyn SM cupin osakilpailuja ja SM kilpailun viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana neljästi. Kilpailukeskuksena on ollut Kuusankosken Urheilukeskus.

Alueella on hyvin hoidetut maastohiihdon latupohjat, jotka on raivattu riittävän leveiksi, jotta ladut voidaan talvisin pitää koneellisesti hiihtokelpoisina. Latupohjista ja latujen talviaikaisesta kunnossapidosta huolehtivat Iitin kunta ja Kuusankosken kaupunki. Kunnat ovat tehneet pitkäaikaiset maanvuokrasopimukset alueen maanomistajien kanssa Maastopyöräilyä varten Kuusankosken Urheiluseura on lisäksi sopinut maanomistajien kanssa oikeudesta käyttää maastopyöräilyreittien tarvitsemien urien käytöstä niiltä osin, jotka eivät ole Iitin ja Kuusankosken kuntien ylläpitämien hiihtolatujen pohjina VT 12 rakentaminen kolme- tai nelikaistaiseksi tieksi - mahdollisesti keskikaiteelliseksi - vaatisi näkemyksemme mukaan tiellä ja maastossa liikkuvien turvallisuuden takaamiseksi ja seuramme kilpailutoiminnan jatkumiseksi alueilla, muutaman ali- tai ylikulkumahdollisuuden VT 12:sta välille Suvioja -Tillola.

Kouvolan Seudun kuntayhtymän liikuntatoimi on tutkimassa mahdollisuuksia yhdistää kunnallisia, olemassa olevia hiihto- ja retkeilyverkostoja lisäämällä reittien yhteiskäyttöä ja -kunnossapitoa. Tällöin saattaa jo olemassa olevilla reiteilläkin käyttäjämäärä kasvaa.

Esitetyt VT 12 linjausvaihtoehdot ovat seuramme kannalta tasavertaisia.

Suunnistamisen, maastopyöräilyn ja muuhun liikkumiseen nykytilassa on seuraavia ongelmia:

Alikulkumahdollisuuksien puuttuminen haittaa maaston osasta toisen siirtymistä ja vaarantaa tiellä ja maastossa liikkuvien turvallisuutta.

Tieliittymät liikuntatapahtumien järjestelypaikoilla sisältävät liikenteen nopeuden huomioiden turvallisuusriskejä sekä tiellä että maastossa liikkuville.

Puutteiden poistamiseksi esitämme:

Paikallisliikenteen yksi pohjoispuolinen yhteys uudelle tielle voisi olla Keltin ja Kausalan itäpuolen lisäksi Tillolan muistomerkkin kohdalla. Siitä olisi riittävä paikallisyhteys nyt esillä olevalle tieosuudelle. Se parantaisi turvallisesti suunnistus- ja maastopyöräilytapahtumien sekä muidenkin maastoliikuntalajien järjestämispaikkojen saavutettavuutta.

Riistatunneleita voitaisiin rakentaa ko tieosuudelle 2 - 3 kappaletta (huomioiden hirvien ja peurojen kulkureitit). Ne voisivat olla myös maastossa liikkuvien sekä kilpa- ja terveysliikuntaa harrastavien kansalaisten käytössä siirryttäessä hiihtäen, jalan tai polkupyörällä maaston osasta toiseen.

Olemme keskustelleet tästä asiasta myös Iitin Riistanhoitoyhdistyksen hallinnon kanssa. Heidän näkemyksensä mukaan riistatunnelit tai ylikulut palvelisivat sekä riistanhoitoa että maastossa liikkumista myös yhteiskäyttömallina.

Iitin Erä ry

Jos eteläinen vaihtoehto VE 2 toteutetaan välillä Kurri-Kausala, Salpausselän eteläpuolel-
nen ainut yhtenäinen metsäalue pirstoutuu. Alue kuuluu hirvien talvehtimisalueeseen. Alue on metsojen ja teerien soidinalue.

Tielinja kulkee Salpausselän eteläisten pienten järvien Artjärvi, Sääskjärvi, Säyhteenjärvi ja Villikkalanjärvi valuma-alueiden halki, valuma-alue on Udestakylästä Kausalaan. Liikenne aiheuttaa luonnon tasapainolle suuria muutoksia melu- ja ympäristöhaittoja.

Jos eteläinen vaihtoehto toteutuu, tulisi rakentaa riittävän suuri riistasilta jolta eläimet pääsevät luonnollisille talvehtimisalueilleen. Eteläisen vaihtoehdon liittymistä Kurrin kohdalla vaihtoehto A on parempi kuin B, C ja D, jotka rikkovat yhtenäistä metsäaluetta.

Eteläinen vaihtoehto rikkoo hirvikoirien, ajokoirien ja lintukoirien yhtenäisen koealueen.

YVA-ohjelmasta esitetyt mielipiteet

Yksityishenkilöiden nimiä tai yhteystietoja ei tuoda esiin yhteysviranomaisen lausunnossa. Kopiot alkuperäisistä mielipiteistä toimitetaan hankkeesta vastaavalle kokonaisuudessaan.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjä toteaa, että Iitissä syntyneenä ulkopaikkakuntalaisena tuntee hyvin Iitin ja sen maisemat ja maaseutumiljöön ja sen kokonaisuuden erittäin hyvin.

Mielipiteen esittäjä on hankkinut synnyinseudultaan Iitin pohjoispuolelta vanhemman omakotitalon vapaa-ajan asunnoksi, jossa viettää viikonloput ja lomat päästäksemme pois pääkaupunkiseudun betoniympäristöstä. Tätä taloa olemme kunnostaneet tarkoituksemamme luoda pysyvät juuret myös lapsellemme tällä hetkellä Iitin kauniiseen maalaismiljööseen. Tuolloin 2002 kiinteistövälittäjä ei kertonut meille mitään mistään ostamamme talon lähelle suunnitellusta tiehankkeesta.

Pohjoinen vaihtoehto pilaa Iitin kauniin maaseutumaiseman.

Iitti ja sen kaunis maalaismiljöö on itse asiassa kaikki se mitä on Kausalan taajaman pohjoispuolella - juuri siellä mistä ohitustietä suunnitellaan. Tällä puolella on Kymijoen vesistöt, Urajärvi ja vuonna 1990 Suomen kauneimmaksi kyläksi valittu Iitin kirkonkylä.

Raskaan lisääntyvän rekkaliikenteen tuominen juuri tälle alueelle tuo melun ja saasteet

ja pilaa koko Iitin maalaismaiseman - Ihastu Iittiin -mainoksella ei ole enää samaa merkitystä. Tähän pohjoiseen Kausalan ohitustiehen liittyvät muut liityntäliikennejärjestelyt, jolloin ohitustiestä rakennetaan peltojen ja metsien läpi sisään- ja ulosmenoteitä, on kyllä Iitin maalaismaiseman totaali pilaamista. Eteläisen vaihtoehdon Iitti ei oikeastaan ole minulle sitä Iittiä, joka mitenkään loisi kuvaa Iitistä.

Meille henkilökohtaisesti tämän rekkaliikenteen tuominen joidenkin satojen metrien päähän, mikäli pohjoinen vaihtoehto valitaan, on kyllä suuri onnettomuus.

Ohitustien ja raskaan rekkaliikenteen tuhoama maalaisidylli

Tässä nykyisessä Suomessa kaikki mitataan rahassa - kyllä täällä pääkaupunkiseudulla ihmiset haaveilevat puhtaasta ja hiljaisesta maaseudusta ja maaseutumaisemasta, jossa he voisivat rentoutua - kyllä rekkaliikenne ja monikaistaiset tiet ovat se, mikä ajaa meidät pois täältä asfalttien ja melun keskeltä rentoutumaan Iittiin - rakennetaanko tulevaa Iittiäkin ainoastaan liikemiesten sanelemilla ehdoilla ? Toivomme että ihmisten hyvinvointi on etusijalla.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä toteaa mahdollisen eteläisen tielinjauksen kulkevan Sääksjärven kylässä sijaitsevien tilojen kohdalla keskellä suurta peltoaukeaa, joten tielle on pitkältä matkalta täysin esteetön näkö- ja kuuloyhteys. Ottaen huomioon, että tielinjaus kulkee lähimmillään vain n.100m päästä yhden tilan rajalta ja liikennemäärät tulevat olemaan huomattavan suuret sekä ajonopeus paikalla tulee olemaan todennäköisesti 100 km/h, meluhaitta alueella tulee olemaan erittäin suuri ja asumisrauhaa rikkova. Tulemme vaatimaan tienrakentajaa rakentamaan kunnolliset ja riittävän pitkälle matkalle ulottuvat meluesteet kyseiselle alueelle.

Alueella sijaitsevien kiinteistöjen vesihuolto on pohjavedestä riippuvainen. Kummallakin kiinteistöllä on tavallinen ns. rengaskaivo. Mikäli tien olemassaolo tai rakentaminen aiheuttaa ongelmia alueen kaivoissa, joko saastumisen tai pohjaveden pinnan alenemisen vuoksi, on tien rakennuttajatahon järjestettävä korvaavat järjestelmät puhtaan talousveden saamiseksi kiinteistöihin.

Mahdollinen tielinjaus rajoittaa liikkumista alueella, esim. sienestys ja marjastus Pahkamäen pohjoispuolella käy mahdottomaksi jo tien mukanaan tuovien saasteiden vuoksi.

Liikenne ja pakokaasut sinällään riittävät pilaamaan kaupungista maalle tulleiden, rauhaa ja raikasta ilmaa hakevien kesäasukkaiden, sekä kaupungista maalle muuttaneiden nautinnon, se tekee siihen tarkoitukseen hankitut tilat arvottomaksi.

Mielipide 3

Mielipiteen antajilla ei ole huomautettavaa esitettyyn ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan (YVA-ohjelmaan) . Mielipiteen antajien muistutukset, vaatimukset ja korvausvaatimukset myöhemmässä vaiheessa tulee ottaa huomioon ympäristövaikutusten arviointinnettelystä annetun lain (L 468/1994) 2 pykälään, 1 momentin kohdassa 4) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen jälkeen.

Mielipiteen antajien mielestä parhaat linjausvaihtoehdot ovat nykyinen linjaus valtatie 12 pohjoinen Kausalan ohitustie alavaihtoehtoineen. Nykyistä valtatieta kunnostetaan, parhailaan ja sen viereen rakennetaan kevyen liikenteen väylää edistämään liikenteen suju-

vuotta. Pohjoinen vaihtoehto on ollut esillä pitkään ja on huomioitu Kausalan, Ra-dansuun ja Iitin kirkonkylän kaavoituksessa samoin kuin seutukaavassa.

Mielipide 4

Mielipiteen esittäjän toimittamassa kartassa (vanha kartta) on näkyvissä pellon kantokasat, jotka eivät enää ole olemassa. Maatilan päärakennuksesta on suora esteetön peltoyhteys junaradalle saakka. Eteläisessä vaihtoehdossa ehdotettu valtatie tulisi junaradan ja päärakennuksen väliin lähemmäs junarataa. Melu, tärinä ja näkyvyys haittaavat jo nyt pelkästään junaradan osalta. Ehdotettu tie lisää haittoja. Kotialueemme on erinomaisen runsaan pohjaveden aluetta, vesi riittää kaivossa hyvinkin kuivana kautena. Onko olemassa riski, että vesialue vaarantuisi tienrakennuksen seurauksena?

Mielipide 5

Tielinjaa tulee siirtää etelämmäksi Kasunmäen ja Peuhinmäen kohdalla. Melu ym. haittojen pienentämiseksi ko. asuinalueiden kohdalla. Etelämpänä on harvaan asuttua aluetta ja haitat pienemmät. Vaikutusalueella asuvilta tulee kysyä mielipiteitä. Lisäksi mielipiteen esittäjä toivoo, että hanketta valmistellaan mahdollisimman julkisesti.

Mielipide 6

Mielipiteen esittäjä kertoo, että hänen Uusikylän alueella omistamansa tilan talousvesikaivo jää suunnitellun tien alle. Mielipiteen esittäjä pyytää kaivon siirtoa tai kunnallisen vesijohdon laittoa.

Mielipide 7

Mielipiteen esittäjän mielestä pohjoinen vaihtoehto on osaksi suolle suunniteltu, joten se tulee kalliiksi. Lisäksi mielipiteen esittäjä epäilee suolle tehdyn tien kestävyyttä liikenteen kasvaessa, tievoi painua mm. raskaiden rekkojen vaikutuksesta. Miten siinä maastossa turvataan pohjavedet?

Mielipiteen esittäjä katsoo, että ihmisten suojelun tulisi olla ensisijainen asia esim. riistan vaikutusten arviointiin verrattuna. Metsästäjät huolehtivat hirvien talvehtimisen keinoista eteläisen vaihtoehdon kohdalla, vaikka hirviä on muutenkin jo liikaa. Hirviadat ovat kyllä OK. Eteläinen vaihtoehto on hyvä tutkia tarkkaan kunnan päättäjien vastahakoisuudesta huolimatta!

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjä kiittää valaisevasta yleissuunnitelman esittelystä. Eri vaihtoehdoista kallistun tiettenkin Kausalan pohjoispuolella vihreälle merkitylle linjausvaihtoehdolle, joka kulkee lähellä omistamaani kiinteistöä Kurjenmiekkaa ja joka linjaus myös palvelee parhaiten Tillolan teollisuusyrityksiä. Omalla kohdallani katson tärkeäksi näköyhteyden valtatieltä Kurjenmiekkään. Vielä tärkeämpänä pitäisin kuitenkin liikenteenjakaajan sijoitusta eli, että se tulisi mahdollisimman lähelle Kurjenmiekkaa ja että Kausalaan lähtevältä tieltä voisi rakentaa selkeän, reilun liittymän Harjuntielle (esim. linja-autot). Mikäli päädytään esittämäni tiesuunnitelmaan, varaisin tiettenkin opasteet yritykseen sekä mahdolliset mainos-taulut molemmin puolin valtatieta.

Mielipide 9

Mielipiteen esittäjä omistaa lomakiinteistön Tillola-Keltti välillä. Alueella on mielipiteen esittäjän mukaan yli 20 kesämökkiä sekä yksi vakituinen asunto. Alueella on tutkittu me-

luhaittaa ja mittauksessa todettu melun olevan yli 65 dB:n Mielipiteen esittäjä katsoo, että valtatie 12 levennys tulee tehdä järvestä poispäin eli pohjoispuolelle. Rakennettava melueste tulee olla riittävän pitkälti Lahteen päin, koska melu tulee myös tien suuntaisesti Lahden suunnasta jo kaukaa. Liittymä mökkialueelle tulee rakentaa Lahteen päin riittävän kauaksi, koska melu tulee myös liittymäaukosta. Liittymäaukkoa ei missään tapauksessa tule sijoittaa mökkien kohdalle, tällöin saadaan parempi melueste.

Mielipide 10

Mielipiteen esittäjä viittaa ympäristöministeriön ohjeeseen: Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa (9.11.2005 Dnro YM/1/501/2005). "Väylävarausta osoitettaessa parhain keino liito-oravan suojelun kannalta on valita sellainen vaihtoehto, joka ei kulje havaitun liito-oravan pesäalueita sisältävän metsän kautta." Kaikki kolme esitettyä tielinjausta harkitsevat liito-oravametsän (merkitty vinoristikolla mielipiteen liitteenä olevaan karttaan). Liito-oravan pesäpuinaan käyttämät neljä suurta kolohaapaa on merkitty karttaan mustilla kolmioilla. Viimeiset liito-oravahavainnot ovat vuodelta 2006. Liitteenä olevaan karttaan on lisätty vihreällä ja sinisellä viivalla ehdotus eteläisemmästä maastokäytävästä liittymiseen.

Mielipide 11

Mielipiteen esittäjä omistaa kiinteistön Iitin Radansuussa. Tila sijaitsee lähellä pohjoispuolen suunniteltua linjausta. Mielipiteen esittäjä ei kannalta pohjoista linjausta. Mielipiteen esittäjä katsoo, että tiestä aiheutuu monenlaista haittaa tilalle ja sen vuoksi mielipiteen esittäjän mielestä ratkaisu tulisi olla jokin toinen.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Tiehallinnon Hämeen tiepiirin hankesuunnitelman tarkoituksena on parantaa valtatie 12 välillä Jokue - Suvioja (Iitti – Kuusankoski), jota koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely on laitettiin vireille ympäristökeskukseen 26.9.2006 toimitetulla YVA-ohjelmalla *valtatie 12 parantaminen välillä Jokue – Suvioja (Iitti, Kuusankoski)*. Hankkeen eteläisen vaihtoehdon osalta arviointi tehdään välillä Hiisiö - Suvioja.

Ympäristökeskus on tarkistanut YVA-ohjelman ja esittää seuraavana käsityksensä sen riittävyydestä. YVA-ohjelmasta on jätetty ympäristökeskukselle yhteensä 14 lausuntoa ja 11 mielipidettä, jotka sisältävät useita tärkeitä kannanottoja ja hankkeen vaikutusten selvitystarpeita, jotka hankkeesta vastaavan on tarpeen ottaa huomioon YVA-selostusta valmistellessaan. Ympäristökeskus on lausuntoa laatiessaan ottanut huomioon mielipiteet ja lausunnot ja toimittaa niistä jäljennökset myös hankkeesta vastaavalle.

Hankekuvaus, hankkeen tarve ja tavoitteet sekä hankkeen YVA-menettelyn suhde hankkeen yleissuunnitelmaan

YVA-menettelyssä arvioitava hanke, sen tarve, tavoitteet, suunnittelutilanne ja liittyminen Lahti – Kouvola väylähankkeen muodostamaan kokonaisuuteen on kuvattu ja perusteltu YVA-ohjelmassa selkeästi.

Jokue – Suvioja hankkeen YVA-menettelyn rinnalla valmistellaan saman väylän Maantielain mukaista yleissuunnitelmaa, jonka valmistelua varten on asetettu kansainväliset ja valtakunnalliset, alueelliset sekä paikalliset tavoitteet. Yleissuunnitelman ja sen tavoitteiden esille tuominen YVA - ohjelmassa lisää tietoa hankekokonaisuudesta ja sen liittymisestä hankkeen muuhun suunnitteluun. Hankkeen yleissuunnittelun ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn samanaikaisesta valmistelusta on molemmilla prosesseilla mahdollisuus hyötyä. Jokue – Suvioja YVA-ohjelmassa YVA-menettelyn omat tavoitteet jäävät kuitenkin hankkeen yleissuunnitelman tavoitteiden varjoon. Koska YVA-menettely on itsenäinen YVA-lain määrittelemä prosessi, niin YVA-selostuksen näkökulmaa tulee terävöittää YVA-lain mukaisiin tavoitteisiin. Yleissuunnitelman valmistelua varten asetetuista tavoitteista tällaisia on vain osa.

Esitettyjen tavoitteiden päällekkäisyyden välttämiseksi paikallisia tavoitteita koskevat kohdat kolme ja neljä on tarpeen muotoilla uudelleen esimerkiksi

- Turvataan elinympäristön viihtyisyys ja terveellisyys minimoimalla valtatie aiheuttamat melu, tärinä ja päästöt.
- Otetaan huomioon alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä suojelukohteiden arvot ja erityispiirteet.

Nykytilan kuvaus

YVA-ohjelmalta edellytetään yleensä hankealueen nykytilan kuvausta olemassa olevan tiedon puitteissa. Tärkeää on tuoda esille mm. hankealueen maankäyttö ja yhdyskuntarakenne, tärkeät luontokohteet, pohjavesialueet, kulttuurihistoriallisesti tärkeät alueet. Myös olemassa olevan nykytilatiedon puutteet tulee todeta selkeästi. Nämä tiedot auttavat lukijaa saamaan käsityksen niistä haasteista, joita hankkeen vaikutusten arvioinnissa on sekä auttaa lukijaa hahmottamaan ne lisäselvitystarpeet, joita YVA-menettelyn yhteydessä on tehtävä.

Jokue-Suvioja YVA-ohjelmassa on esitetty pääosin hankealueen riittävä nykytilaselvitys. Luonnonvaroja tai pinta- ja pohjavesiä selvittävissä tekstissä ei kuitenkaan ole tuotu esille mm. Iitin alueella olevia pohjavedenottoja, vaikka ne ovat yksi tärkeimmistä hankkeen

vaikutuskohteista. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin kannalta herkimät kohteet, kuten tielinjauksen lähivaikutusalueelle jäävien asuinrakennusten ja lomarakennusten määrä, koulut, päiväkodit, hoitolaitokset sekä tärkeimmät virkistykseen käytettävät luontoalueet olisivat olleet lukijan kannalta tärkeää tietoa jo YVA-ohjelma vaiheessa. Myös hankealueen luontokohteiden osalta hankkeen nykytilaselvitystä tulee täsmentää.

Arvioinnissa käytetyt aineistot ja menetelmät, vaikutusten merkittävyyden arviointi

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa, nimetä ja arvioida hankkeen kannalta merkittävät niin positiiviset kuin negatiivisetkin vaikutukset. Vaikutusten arviointi ja niiden tunnistaminen riippuu aina käytetystä aineistosta, arvioinnissa käytettävistä menetelmistä sekä myös arvioinnista vastaavan henkilön asiantuntemuksesta. Olennaista arvioinnissa on se, että vaikutusten merkittävyyden arviointi tehdään systemaattisesti ja että arviointiprosessi kuvataan ja perustellaan riittävän selkeästi arviointiselostuksessa. Myös arvioinnin epävarmuudet tulee tuoda selkeästi esille.

Jokue-Suvioja YVA-ohjelmassa on arvioinnissa käytettävät aineistot ja menetelmät kuvattu lyhyesti, mutta pääosin asianmukaisesti. Arvioinnissa käytettävät menetelmät ja muu aineisto tulee esittää YVA-selostuksessa yksilöitynä. Samoin YVA-selostuksessa tulee tuoda esille kunkin vaikutuksen arvioinnista vastaavan asiantuntijan nimi, mikä osaltaan lisää arvioinnin luotettavuutta. Vaikutusten merkittävyyden arviointiperusteita täsmennettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon YVA-ohjelmavaiheessa eri osapuolten esittämät näkemykset.

YVA-ohjelmassa on todettu hankkeessa selvitettävistä merkittävistä vaikutuksista seuraavaa *merkittävät vaikutukset ovat sellaisia, joilla katsotaan olevan olennaista merkitystä hankkeen hyväksyttävyyteen tai hankevaihtoehtojen väliseen vertailuun.* Esitetyn näkemyksen todellinen sisältö jää tässä yhteydessä varsin epäselväksi. *Hankkeen hyväksyttävyyttä* viittaa puolestaan varsin vahvasti hankkeen yleissuunnitelman tarpeisiin ja tavoitteisiin, eikä se ole sellaisenaan YVA-lain mukainen määritelmä. Hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutusten merkittävyyttä onkin arvioitava YVA-lain mukaisin kriteerein ja vaikutusten merkittävyyttä voi lähestyä mm. seuraavien kysymysten kautta

- Millaisia ovat hankkeen vaikutukset a) laadultaan, b) määrältään, c) todennäköisyydeltään (miten varmaa tai epävarmaa vaikutusten ilmeneminen on), d) ajalliselta kestoaltaan (lyhyt aikaisuus, palautuvuus, palautumattomuus)?
- Hankealueen ympäristön nykytilanne ja kehityssuunnat ja miten hanke vaikuttaa siihen?
- Miten vaikutukset suhtautuvat olemassa oleviin tavoitteisiin ja normeihin (ohjeavot, suojellut luontotyytit, maankäytönsuunnitelmat, hankkeessa asetetut tavoitteet ym)?
- Miten hankkeen ja YVA-menettelyn eri osapuolet suhtautuvat vaikutuksiin?
- onko haitalliset vaikutukset niin merkittäviä, että niiden torjuminen tai lieventäminen vaativat erityistoimia?

Vaihtoehtojen muodostaminen

YVA-lain mukaan YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen ja sen eri vaihtoehtojen ympäristövaikutukset. Kun eri vaihtoehtoja arvioidaan tasapuolisesti samoilla kriteereillä, niin arvioinnin tuloksena saadaan tietoa eri vaihtoehtojen vaikutuksista ja vaikutusten eroista. VT 12 Jokue – Suvioja YVA-menettelyssä on arvioitavana nollavaihtoehto eli hankkeen toteuttamatta jättäminen (VE 0) sekä kolme toteutusvaihtoehtoa (VE 0+, VE 1 ja VE2).

VE 0+ vaihtoehto on nykyinen tielinjaus parannettuna

VE 1 vaihtoehto on Kausalan pohjoisen puolelta kulkeva ohitustie

VE 2 vaihtoehto on Kausalan etelä puolelta kulkeva ohitustie

Kaikki YVA-menettelyssä arvioitavat vaihtoehdot ovat lähtökohtaisesti toteuttamiskelpoisia ja siten ne ovat oikein muodostettu. Muutamissa YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa on arvosteltu eteläisen vaihtoehdon mukaan ottamista YVA-menettelyyn, koska eteläinen tielinjaus vaihtoehto ei tukeudu voimassa olevaan seutukaavaan, maakuntavaltuuston hyväksymään maakuntakaavaan eikä myöskään Iitin kirkonkylän – Kausalan osayleiskaavaan.

Valtatie 12 Jokue – Suvioja tielinjauksen pohjoisen vaihtoehdon kaavallinen valmius onkin oleellinen fakta, joka YVA-arvioinnissa on otettava huomioon. Kuitenkaan yhdenkään hankevaihtoehdon ympäristövaikutuksia ei ole aiemmin arvioitu yhtä tarkasti ja hankekohdaisesti kuin YVA-menettelyssä tehdään. On myös muistettava, että YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä vaan sen tarkoituksena on lisätä päätöksentekijöiden tietoutta hankkeen kokonaisvaikutuksista ja tuottaa valitulle toteuttamisvaihtoehdolle ympäristövaikutusten kannalta riittävät perusteet. Erilaisten vaihtoehtojen arviointi parantaa erilaisten näkemysten huomioon ottamisen ja lisää siten kansalaisten osallistumisen vaikuttavuutta. Kausalan ohitustielinjauksen kannalta vaihtoehtotarkastelu on erityisen tärkeä, koska niin eteläisellä, pohjoisella kuin nykyiselläkin tielinjauksella on yhdyskuntarakentamiseen, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, luontokohteisiin, pohjavesialueisiin ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä on tarpeen tarkastella ja vertailla YVA-menettelyssä.

Arvioitavat linjausvaihtoehdot eroavat kuitenkin toisistaan niihin kohdistuvien vaikutusten ja niiden merkittävyyden osalta. Myös haittojen lieventämiseen liittyvät keskeiset toimenpiteet riippuvat tarkasteltavasta vaihtoehdosta. Nämä eroavuudet ja toisaalta eri vaihtoehtojen vaikutusten kokonaisuus saadaan esille vain arvioimalla ja vertailemalla erilaisia vaihtoehtoja samantlaisilla kriteereillä YVA-menettelyssä.

Vaikutusalueen raja

Hankkeen vaikutusten kohdealueet vaihtelevat vaikutuksittain, jonka vuoksi vaikutusalueen rajausta tulee miettiä tapauskohtaisesti. YVA-ohjelmassa vaikutusalueen rajausta on määriteltävä kolmeen eri luokkaan lähivaikutusalueeseen, päävaikutusalueeseen ja seuranaikaisvaikutusalueeseen. Kokonaisuutena esitys on hyvä lähtökohta tarkastelulle. Valitut vaikutusalueen rajaukset tulee kuitenkin perustella YVA-selostuksessa vaikutuksittain.

Hankkeen vaikutukset elinkaaren eri vaiheissa

YVA-selostuksessa on tärkeää tuoda esille hankkeen vaikutukset sen koko elinkaaren aikana, koska hankkeella on erilaisia vaikutuksia elinkaaren eri vaiheissa. Tiehankkeessa oleellisia elinkaaren vaiheita ovat hankkeen suunnittelu, tien rakentaminen ja tien käyttö ja kunnostus. YVA-selostuksessa tulee kuitenkin riittävässä määrin tuoda esille tien käytön vaikutusten arvioinnin lisäksi myös hankkeen muut elinkaaren osat ja niiden vaikutukset.

VT 12 tielinjaus on merkittävä rakennuskohde riippumatta siitä mikä vaihtoehto valitaan. YVA-selostuksessa tulee kuitenkin rakentamisen aikaisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä esittää YVA-ohjelmassa todettujen vaikutusten arvioinnin lisäksi myös arvio rakentamiseen tarvittavista ja käytettävistä luonnonvaroista.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset, osallistumisen järjestäminen

Keskeinen osa tiehanketta sijoittuu taajaan asutun Kausalan taajaman läheisyyteen. Tämän vuoksi voidaan todeta, että hankkeella, sen kaikkien vaihtoehtojen osalta on vaikutuksia ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja liikkumiseen. Hanke onkin herättänyt varsin runsaasti huomiota. Hankkeen yleisötilaisuuteen osallistui runsaasti yleisöä, joka osallistui aktiivisesti hanketta koskevaan esittelytilaisuuteen. Yleisötilaisuuden jälkeen hankkeesta vastaa-

valle, konsultille ja yhteysviranomaiselle on jätetty myös kohtalaisen paljon palautetta ja mielipiteitä. Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin jatkotyössä onkin kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisiin kohdistuvien vaikutusten riittävään arviointiin. YVA-menettelyn loppuajankana on varmistuttava siitä, että hankealueella asuvia ihmisiä laajasti.

YVA-selostusta laadittaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon ettei hankkeen vaikutukset ihmisiin ole kuitenkaan sama asia kuin hankkeesta esitetyt mielipiteet. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tulee tehdä esitettyjen mielipiteiden, seminaarityöskentelyjen tulosten, olemassa olevan muun tiedon sekä tässä YVA-menettelyssä tehtyjen erillisselvitysten (mm. melu, pohjavesi, yhdyskuntarakenteen ja maankäyttö) tulosten perusteella. Ihmisiin kohdistuvien merkittävien vaikutusten vaikutusanalyysi on alan ammattilaisten työtä.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu ja eritelty monenlaisia hankkeesta ihmisiin kohdistuvia keskeisiä vaikutuksia. YVA-ohjelmassa on mainittu tarkasteluun otettavaksi mukaan myös vaikutukset terveyteen. Millaisia mahdollisia terveysvaikutuksia hankkeella arvioidaan olevan ja miten niitä arvioidaan jäi YVA-ohjelmassa kuitenkin avoimeksi. YVA-selostuksessa onkin tuotava esille, missä määrin hankkeella on vaikutuksia mm. tielinjausvaihtoehtojen vaikutusalueella oleviin pohjavedenottamoihin, yksityisiin talousvesikaivoihin ja aiheuttaako liikenteen melu jollakin alueella terveyshaitaksi luokiteltavaa haittaa. YVA-selostukseen tulee liittää lisäksi kartta, johon on merkitty ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta herkätkä kohteet kuten mm. koulut, päiväkodit, hoitolaitokset.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen ja ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ovat tämän hankkeen keskeisimpiä arvioitavia asioita jokaisen linjausvaihtoehdon kohdalla. Kausalan pohjoispuolinen linjausvaihtoehto on käsitelty ja hyväksytty alueelle laadituissa kaavoissa, joten kaavallinen valmius Kausalan pohjoisen ohitustien toteutumisesta on vaikuttanut selkeästi Kausalan keskustan kehittymiseen ja kehittämiseen. YVA-selostuksessa on tärkeää kuitenkin selvittää ja arvioida, mitä etuja tai haittoja Kausalan taajaman ja sen lähistön yhdyskuntarakenteelle ja maankäytölle aiheutuu eri linjausvaihtoehdoista.

Vaikutukset pohja- ja pintavesiin

YVA-ohjelmassa on esitetty, että suunnittelualueella sijaitsee useita vedenhankinnalle tärkeitä pohjavesialueita. YVA-ohjelmassa esitetyissä liitekartoissa tärkeät pohjavesialueet onkin esitetty asianmukaisesti. Iitin pohjavesialueiden nykyinen hyödyntäminen ja merkityksellisyys Kymenlaakson maakunnallisessa vedenhankinnassa, olemassa olevat vedenottamot sekä tulevat vedenottamot, pohjavesialueiden koot ja antoisuus olisivat ansainneet jo YVA-ohjelmassa esitettyä enemmän huomiota, koska vedenottamot ja niiden käyttämät pohjavesialueet ovat yksi merkittävimpiä hankkeen vaikutusten arviointikohteita. YVA-selostuksessa tuleekin tuoda pohjavesialueiden nykytilakuvaus ja merkitys sekä myös niihin kohdistuvat vaikutukset, kuten haitallisten aineiden sekä pintaveden johtamisen pohjavesivaikutukset sekä haitallisten vaikutusten vähentämistoimenpiteet korostetusti esille.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen toimesta on valmistunut Kymenlaakson POSKI-projekti, jossa on selvitetty Kymenlaakson pohjavesi- ja kiviainesvarantoja. POSKI-projektin myötä myös hankealueen pohjavesialueet ja niiden luokat voivat olla osittain muuttuneet, mikä tulee huomioida hankkeen jatkotyössä.

Vaikutukset luonnonoloihin

YVA-ohjelmassa on todettu, että hankealue on eliöstöltään ja luonnonympäristöltään rikas. Luonnonympäristöltään tärkeitä kohteita on kaikkien vaihtoehtoisten linjausten alueella.

Hankealueella on runsaasti luontodirektiivin mukaisia ja muita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita, jotka on tuotu esille YVA-ohjelman karttaliitteessä. Hankkeen yhteydessä on tarkoitus tehdä lisäksi eri linjausalueilla täydentäviä luontoinventointeja. Luontokohteista tulee YVA-selostuksessa esittää selkeät ja riittävän yksityiskohtaiset kartat. Merkittävät luontokohteet, kuten luontodirektiivin mukaiset lajit, luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut lajit ja alueet sekä niihin mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset tulee mainita tekstiselostuksessa kohteittain.

Riistaeläinten luonnolliset kulkureitit linjausvaihtoehtojen alueelta on selvitettävä ja suunnitelma kulkureittien riittäväksi turvaamiseksi tielinjausten läpi tulee esittää YVA-selostuksessa.

Melun vaikutukset

Melu on keskeisimpiä elinympäristön laatua heikentäviä tekijöitä ja liikenne on keskeisin meluhaittojen aiheuttaja. Valtioneuvoston periaatepäätöksen meluntorjunnasta vuodelta 2006 päämääränä on terveellinen, turvallinen ja vähämeluinen elinympäristö. Uusia melua aiheuttavia toimintoja ja myös teitä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, ettei ne lisää melulle altistumista ja meluhaittoja. Uusia tielinjauksia suunniteltaessa tulee tavoitteena olla, että valtioneuvoston melutason ohjearvot vuodelta 1992 saavutetaan.

YVA-ohjelmassa esitettyjen meluselvitysten lisäksi tulee YVA-selostuksessa esittää arvio myös liikenteen yöaikaisesta melusta ja sen suhteesta olemassa oleviin melutason ohjearvoihin. Yöaikaisen melutason selvittäminen on perusteltua, koska esitetyllä hankealueella raskaanliikenteen määrä on normaalia tiestöä selvästi suurempi.

Meluntorjunnan osalta sivulla 33 on tekstissä on epäselvyyttä kohdassa, jossa tuodaan esille valtioneuvoston päätös meluntorjunnasta (vuodelta 1992) ja toisaalta viitataan valtioneuvoston periaatepäätökseen meluntorjunnasta (vuodelta 2006). Nämä ovat kaksi eri päätöstä, jotka tulee YVA-selostuksessa tuoda tarkemmin esille niihin viitattaessa. Molemmat päätökset ovat tärkeitä meluntorjunnan kannalta, mutta näillä päätöksillä on selkeä ero suhteessa lainsäädäntöön ja se on tuotava tarkemmin esille. Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista on olemassa olevaa lainsäädäntöä, kun taas valtioneuvoston periaatepäätös meluntorjunnasta on puolestaan hallituksen kannanotto, jolla tuodaan esille meluntorjunnan tärkeyttä ja meluntorjunnan tavoitetilaa vuoteen 2020, mutta sillä ei voida esim. ohittaa lainsäädännössä esitettyjä vaatimuksia.

Hankkeen vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

YVA-ohjelmassa on esitetty, että arvioinnissa hyödynnetään olemassa olevia vanhaa rakennuskantaa ja arkeologisia alueita koskevia selvityksiä.

Museoviraston lausunnon mukaan tiehankkeen eri vaihtoehtojen todellinen vaikutuksista muinaisjäännösten kannalta voidaan esittää ennen maastoselvitystä vain todennäköisyys. Nykytiedon perusteella vaihtoehdon 1 linjausalue on otollisempi ennestään tuntemattomien muinaisjäännösten sijainnille, kuin eteläinen vaihtoehto 2. Vaikka mahdollisesti löytyvät muinaisjäännöskohteet eivät todennäköisesti olisi este suunnitelman toteuttamiselle, ne edellyttäisivät arkeologisia kaivauksia tai linjauksen siirtämistä niiden kohdalla. Vaihtoehto 0+ on tämän hetkisen muinaisjäännösten kannalta ongelmattomin.

Museovirasto on lisäksi todennut lausunnossaan, että arkeologisen kulttuuriperinnön ottaminen huomioon hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutusten arvioinnissa edellyttää sitä, että myös linjausvaihtoehtojen muinaisjäännöselvitys tehdään ennen toteutettavan vaihtoehdon valintaa.

Kymenlaakson maakuntamuseo pitää tiesuunnittelualuetta puolestaan maisemaltaan, taajamakuvaltaan ja rakennuskulttuuriltaan erityisen merkittävänä. Tästä syystä alueen tiesuunnitelman tulee sisältää korkeatasoinen kulttuuriympäristön analyysi tien soveltamiseksi maisemaan ja rakennettuun ympäristöön.

Edellä esitettyihin asiantuntija lausuntoihin viitaten yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee YVA-ohjelmassa esitettyjen selvitysten lisäksi olla yhteydessä museoviranomaisiin hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuspiiriin kuuluvien muinaismuistojen ja kulttuuriperinnön inventoinnin riittävästä järjestämisestä sekä kulttuuriperintöön ja -maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioimisesta.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen ja riskinarviointi sekä seurantaohjelman tarve

YVA-lain keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset ja ehkäistä haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tuleekin selkeästi tuoda esille, mitkä hankkeen haitalliset vaikutukset ovat niin merkittäviä, että ne edellyttävät erityisiä ehkäisytöitä. Esitettävät haitallisten vaikutusten ehkäisytöimet voivat kohdistua vaikutuksen lähteeseen, vaikutuksen kulkuun tai vaikutuksen kohteeseen.

Jokue-Suvioja YVA-ohjelmassa on esitetty, *että vaikutusten arvioinnin aikana kiinnitetään huomiota haittojen ehkäisyyn ja lieventämiseen. Mahdollisuudet otetaan huomioon ja kuvataan kunkin vaikutuksen yhteydessä.* YVA-ohjelman esitys on tältä osin oikean suuntainen, mutta hengeltään ponneton. Tulee muistaa, että haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy ja lieventäminen on YVA-menettelyn keskeinen tulos, jonka vuoksi YVA-selostuksessa on esitettävä merkittävien haitallisten vaikutusten osalta suunnitelma vähentämistoimenpiteistä.

Arviointiselostuksessa tulee YVA-asetuksen mukaan esittää myös ehdotus seurantaohjelmaksi. Jokue – Suvioja YVA-ohjelman mukaan seuranta esitetään YVA-selostuksessa. Seurantaohjelmaa laadittaessa kannattaa miettiä tarkkaan se millaista tietoa hankkeesta tarvitaan, kuka tietoa tarvitsee, mitä menetelmiä käytetään, milloin seuranta suoritetaan, kuka vastaa seurannasta ja ovatko seurantatiedot eri osapuolten saatavissa.

Vaihtoehtojen vertailu

Hankkeen vaihtoehtojen muodostamiseen on lausunnossa otettu kantaa jo aiemmin. YVA-menettelyn tulosten kannalta hankkeen vaihtoehtojen vertailu suhteessa 0-vaihtoehtoon ja suhteessa toisiinsa on YVA-selostuksen tärkeimpiä kohtia. Hankevaihtoehtojen vertailu on tärkeää, koska siinä tiivistetään ja tulkitaan YVA-menettelyn aikana saatua tietoa.

VT 12 Jokue – Suvioja YVA-ohjelmassa vaihtoehtojen vertailua kuvaavassa tekstissä on esitetty, *että vaihtoehtoja vertaillaan toteuttamiskelpoisuuden, liikenteen, maankäytön, ihmisen elinolojen ja viihtyvyyden, maiseman, taajamakuvan, luonnonolojen ja talouden kannalta.* Toisaalta todetaan *vaihtoehtojen vaikuttavuutta arvioidaan suhteessa hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin. Vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmana ovat ihmisten liikkuminen, elinkeinoelämän tarpeet ja kilpailukyky, alueiden elinvoima ja kehittyminen, turvallisuus, ympäristö ja taloudellisuus.*

Kaikki edellä esitetyt vaihtoehtojen vertailukriteerit ovat tärkeitä silloin kun tehdään päätöstä tielinjauksesta, mutta YVA-lain mukaisia kriteerejä niistä ei ole mm. elinkeinoelämän tarpeet ja kilpailukyky ja hankkeen taloudellisuus. Alueen elinvoimaa ja kehittymistä tulee tarkastella YVA:ssa erityisesti ihmisiin tai yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Samoin hankkeen toteuttamiskelpoisuutta tulee tarkastella YVA-lain mukaisin kriteerein. Kokonaisuudessaan YVA-ohjelman esitys vaihtoehtojen vertailusta

näyttää siltä, että vertailu on ajateltu tehtävän hankkeen yleissuunnitelmaa silmällä pitäen. Tulee kuitenkin muistaa, että vaikka YVA tehdään hankkeen yleissuunnittelun rinnalla, niin YVA-menettely on yleissuunnitelmasta erillinen selvitysprosessi, jossa arvioitavat seikat ja esitettävät tulokset tulee perustua YVA-lain mukaisiin vaikutuksiin. Hankkeen taloudelliset ja tekniset vaikutukset voidaan tuoda YVA-selostuksessa esille informatiivisessa muodossa, mutta niiden todellinen esittämispaikka on hankkeen yleissuunnitelma.

YVA-OHJELMAN YHTEENVETO JA RIITTÄVYYS

Valtatie 12 parantaminen välillä Jokue – Suvioja YVA-ohjelmassa on esitetty asianmukaisesti hanke ja sen tarve ja tavoitteet sekä ympäristön nykytila. Arvioinnin yhteydessä hyödynnettävät aineistot ja menetelmät on esitykseltään pääosin riittävä. Myös hankkeen todennäköisimmät merkittävät vaikutukset on tunnistettu asianmukaisesti.

YVA-ohjelman heikkoutena on se, että sen esitystapa kielii monin paikoin siitä, että samanaikaisesti valmistellaan tiehankkeen yleissuunnitelmaa, jossa arvioida hanketta myös muutoin kuin ympäristövaikutusten kannalta. Tiesuunnitelman laatimiselle asetettujen tavoitteiden ja tarpeiden liian voimakas esiintuominen YVA-menettelyn yhteydessä hämärtää kuitenkin YVA-menettelyn YVA-lain mukaisia tuloksia. On tarpeen muistaa, että kun YVA-laki vuonna 1994 säädettiin, niin yhtenä perusteena oli juuri se, että nähtiin tarpeelliseksi nostaa hankkeiden ympäristövaikutusten selvittäminen päätöksentekoprosessissa hankkeen teknisten ja taloudellisten arviointien rinnalle.

YVA-selostuksessa tarkasteltavien vaikutusten näkökulmaa onkin terävöitettävä YVA-lain mukaisiin vaikutuksiin ja niiden vertailuun eri vaihtoehtojen kesken. Tärkeintä on se, että YVA-selostusta lukeva voi saada kuvan hankkeen ympäristövaikutuksista. Hankkeen yleissuunnitelma on se foorumi, jossa voidaan ottaa huomioon myös hankkeen muita vaikutuksia, kuten elinkeinoelämän tarpeet ja kilpailukyky, liikenteen sujuvuus ja turvallisuus, talous, hankkeen toteuttamiskelpoisuus.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus katsoo, että valtatie 12 parantaminen välillä Jokue-Suvioja YVA-ohjelma on riittävä edellä esitettyjen tarkennukset huomioiden.

5 LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lausunto Tiehallinnon, Hämeen tiepiirin VT 12 parantaminen välillä Jokue – Suvioja YVA – ohjelmasta on nähtävillä yhdessä arviointiohjelman kanssa **4.1.2007** lähtien YVA-menettelyn loppumiseen saakka Iitin kunnanvirastossa os. Rautatienkatu 20, Kausala, Iitin pääkirjastossa os. Kausansaarentie 3, Kausala, Kuusankosken kaupungintalolla os. Valtakatu 33, Kuusankoski sekä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksessa Kauppamiehenkatu 4, Kouvola. Lausunto on nähtävillä myös internet-osoitteessa www.ymparisto.fi/kas > ympäristönsuojelu > ympäristövaikutustenarviointi > vireillä olevat hankkeet.

Johtaja

Leena Gunnar

Ylitarkastaja

Asta Asikainen

MAKSU

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
Maksu 4 880 euroa

Maksu määräytyy kahden kunnan vaikutusalueen mukaan.

Peruste: ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1237/03)

JAKELU

Tieliikelaitos, konsultointi
Kaakkois-Suomen tiepiiri
Iitin kunnanhallitus
Iitin tekninen toimisto
Kuusankosken kaupunginhallitus
Kuusankosken tekninen virasto
Kouvolan Seudun kansanterveystyön ky, ympäristöpalvelut
Kouvolan Seudun kuntayhtymä
Kymenlaakson liitto
Päijät-Hämeen liitto
Hämeen ympäristökeskus
Orimattilan kaupunki
Nastolan kunta
Etelä-Suomen lääninhallitus, Kouvolan palveluyksikkö
Kaakkois-Suomen työvoima ja elinkeinokeskus
Museovirasto
Kymenlaakson maakuntamuseo
Ratahallintokeskus
Oy VR-Rata Ab, Itä-Suomen ratakeskus
Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus
Kaakkois-Suomen metsäkeskus,
ProAgria Kymenlaakson maaseutukeskus
Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry
Kuusankosken Urheiluseura ry
Iitin Erä ry
Kausalan Vesihuolto Oy
Säyhteen kyläyhdistys
Iitin Kirkonkylän - Radansuun kyläyhdistys
Kaukaan kyläyhdistys
Iitin kotiseutuyhdistys
Kuusankoski Seura ry
Alueelliset ympäristökeskukset
Suomen ympäristökeskus
YVA-ohjelmasta mielipiteen jättäneet yksityiset henkilöt